

Een *pijnlijk* inzicht

Hap! Ik voelde Sproets tandjes in mijn billen en wist dat ik mijn hond terug had. Wat was ik blij! Dat klinkt misschien raar. Ik wil toch zeker geen bijtende hond? Maar om die tanden in mijn billen maak ik me geen zorgen, dat gedrag stuur ik wel bij. Wat veel belangrijker is: mijn meisje zit weer lekker in haar vel!

Dit artikel is geschreven door een gecertificeerd kynologisch gedragstherapeut (KGT) en lid van de NVGH (Nederlandse Vereniging van Gedragstherapeuten voor Honden). De KGT heeft hiervoor een meerjarige opleiding gevolgd en moet – om lid te zijn van deze beroepsvereniging – jaarlijks bijscholingen volgen. Therapieën en trainingen zijn altijd gebaseerd op een uitgebreide anamnese aan de hand van een vragenlijst en gesprek(ken) met de eigenaar. Geen situatie en geen hond is hetzelfde. Een in Onze Hond beschreven therapie kan dus niet zomaar op andere situaties toegepast worden.

Veel factoren hebben invloed op gedrag. Wanneer ik als gedrags-therapeut met een hond aan de slag ga, bekijk ik eerst nauwkeurig wat er allemaal kan meespelen. Dat doe ik door goed te kijken, na te vragen en verder te zoeken. Ik heb gelukkig meerdere brillen om gedrag te kunnen verklaren en bij te sturen. De 'leerbril' ligt het meest voor de hand: wat heeft de hond in zijn leven geleerd? Ook als je niet actief met je hond traint, leert hij nog van alles bij. Maar er zijn meer brillen. Een belangrijke is de 'lichaamsbril'. Je kan hierbij denken aan hoe honden de wereld waarnemen door hun zintuigen, vaak heel anders dan wij. Soms kunnen we gedrag moeilijk verklaren omdat we domweg een deel niet waarnemen. Met zijn superieure neus beleeft de hond de wereld heel anders. Maar andersom kan ook: honden zien bijvoorbeeld minder details en kleur dan wij.

Het blafgedrag van Sproet werd veel minder na het aanvullen van het schilkklierhormoon

*Tip van Onze Hond:
Wat kan jouw hond
je leren?*

Bij de lichaamsbril komt nog veel meer kijken. Hoe zit de hond fysiek in elkaar? Is hij gezond? In welke levensfase zit hij en wat doet dat met de hersenen en hormonen? Wat zijn de functies van neurotransmitters en andere chemische stoffen in het lichaam en hoe beïnvloeden die het gedrag? Ik zal me nu beperken tot de lichamelijke gezondheid, maar als we zulke puzzels begrijpen, kunnen we veel effectiever de juiste keuzes maken. Om uiteindelijk gedragsverandering te bevorderen en het algehele welzijn van de hond en zijn mens te verbeteren.

Vuurwerkangst

Is het je weleens opgevallen dat veel honden pas op latere leeftijd angst ontwikkelen voor harde geluiden, zoals vuurwerk? Voorheen dacht ik dat dit louter te maken had met een sensibilisatieproces (steeds gevoeliger worden door herhaalde blootstelling) of een trauma. Tot ik in 2017 een nascholing volgde bij de Engelse bioloog en diergeneeskundig gedragspecialist Daniel Mills van de universiteit van Lincoln. Hij vertelde over onderzoek waaruit bleek dat onderliggende pijn een reden kan zijn voor honden om angstig te worden voor harde geluiden. Als er bij een schrikreactie spieren aanspannen, veroorzaakt dat meer trek- en drukkrachten, waardoor eventuele onderliggende pijn verergert. Geen wonder dat een hond dan angstiger wordt voor harde geluiden. Denk aan honden met een probleem aan het bewegingsapparaat, zoals oudjes die al wat last hebben van slijtage zonder dat er al artrose is gediagnostiseerd. De onderzoekers hebben niet stilgezeten en in 2020 wees vervolgonderzoek op een nog bredere link tussen probleemgedrag en fysieke problemen. Het werd ook pijnlijk duidelijk hoeveel we als eigenaren en professionals missen wanneer het gaat om fysieke problemen bij de hond. Onze beste vriend weet het aan de ene kant goed te verhullen, maar aan de andere kant zien we het om allerlei redenen over het hoofd. De onderzoekers concludeerden uiteindelijk dat vóór alles pijn of een andere onderliggende aandoening moet worden overwogen, in plaats van eerst af te wachten of de gedragstherapie aanslaat.

In één klap minder

Het afgelopen jaar zag ik in mijn praktijk veel honden met een onderliggende aandoening. Pijn als gevolg van problemen aan het bewegingsapparaat (knieën, ellebogen, heupen, wervels), maar ook maag-darmproblemen en allergieën

lagen ten grondslag aan veel gedragsproblemen. Veel pijn uit zich in verschillende vormen van angst en agressie. Was het probleem eenmaal geïdentificeerd en de diagnose gesteld, dan kon er behandeld worden. Het leverde ook begrip op voor het gedrag en de eigenaar kon bijvoorbeeld het leven van de hond anders inrichten, waardoor het probleem vaak in één klap minder werd. De bril lichamelijke gezondheid opent deuren naar een andere kijk op een hond en zijn gedrag – en vaak, als het gezondheidsprobleem verholpen werd, bleek het probleemgedrag voor een groot deel al opgelost.

Als er bij een schrikreactie spieren aanspannen, veroorzaakt dat meer trek- en drukkrachten, waardoor eventuele onderliggende pijn verergert. Geen wonder dat een hond dan angstiger wordt voor harde geluiden.

Liever mooi dan moe

Dit brengt me terug naar mijn eigen hond, Sproet. Het hondje dat ik altijd al omschreef als liever mooi dan moe: ze is namelijk nooit een erg harde werker geweest. Qua karakter is ze eigenzinnig en pittig. Ze heeft een enorme drift om schapen te drijven, zoals het een echte Pyrenee-herder betaamt. Het drijven doen deze honden vooral door te blaffen en soms ook door nippen (korte beetjes) om een weerbarstig schaap in het gareel te krijgen. Sproet vult zelfstandig in wat ze denkt dat er hoort te gebeuren en wil de boel wel voor je regelen. In haar jeugd moest ik vooral werken aan het in goede banen leiden van haar genetisch ingegeven drang om te drijven. Ik gaf haar voldoende uitdaging, zodat ze veilig en gelukkig kan functioneren in onze maatschappij. Maar daarnaast nog heel hard werken, dat vond Sproet altijd een beetje overdreven.

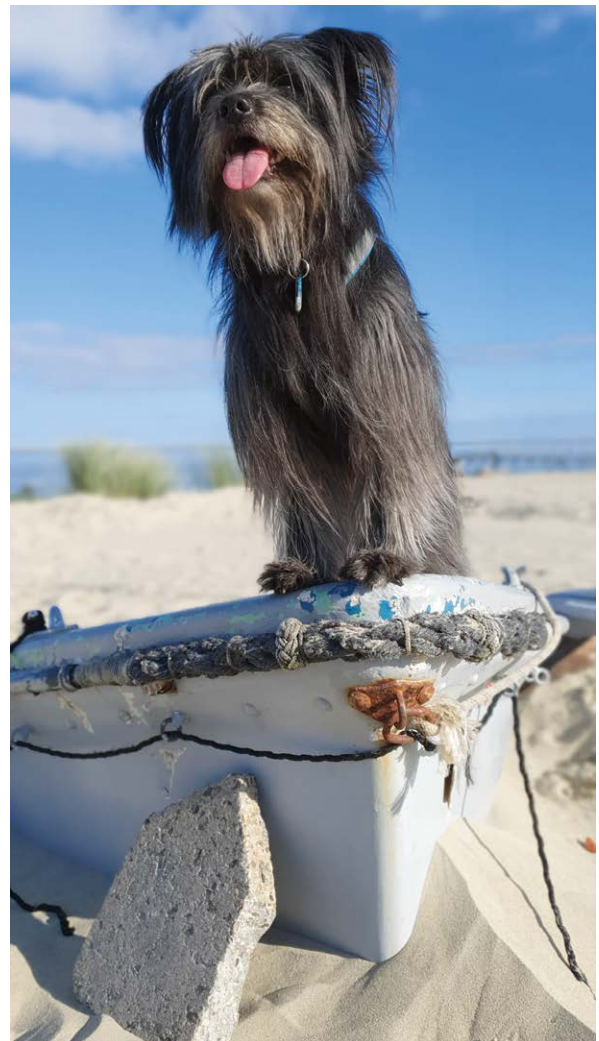
Auw!

Waarom was ik nou zo blij met die beet in mijn billen? Achteraf gezien was het een duidelijk plaatje, maar in de aanloop ernaartoe was het helemaal niet zo duidelijk. Er waren kleine veranderingetjes in Sproets gedrag geweest, maar die waren allemaal onderdeel van haar normale

gedragsrepertoire. Langzaamaan intensiverden allerlei gedragingen echter. Nadat Sproet in de zomer loops was, werd ze schijnzwanger. Iets waar ze in het verleden vaak lang 'last' van heeft gehad: ze is dan wat slomer, heeft weinig zin in wandelen, is hongerig en aanhankelijk, en heeft opgezette melkklieren. Na de laatste loopsheid normaliseerde het gedrag van Sproet maar niet, ze werd niet meer de oude. Zo was ze steeds sneller geïrriteerd en viel ze dan uit naar mijn reu Troy. Tijdens wandelingen was ze feller naar andere honden, ze blafte veel meer dan normaal en met etenstijd wist ze niet hoe snel ze in Troys bak moest duiken om die uit te likken, liefst nog voordat hij klaar was met eten. Uiteindelijk bleef haar vacht ook iets dunner dan anders. De optelsom van al die symptomen en gedragingen kon ik uiteindelijk niet langer verklaren vanuit de invloed van geslachtshormonen en ik besloot verder onderzoek in te stellen.

Bij de dierenarts was Sproet haar gezellige zelf en zag ze er op het eerste gezicht prima uit. Na een uitgebreid bloedonderzoek werd mijn vermoeden echter bevestigd. Het schildklierhormoon T4 was zo laag, dat de bloedtest het niet eens kon meten. Diagnose: hypothyroïdie (te traag werkende schildklier). Ik slaakte een zucht van verlichting: we wisten nu wat er aan de hand was. Tegelijk vocht ik tegen mijn tranen. Hoe lang voelde ze zich al beroerd? Schildklierhormonen zijn belangrijk voor zoveel processen in het lichaam. Bij de mens kennen we een waslijst aan fysieke, maar ook mentale symptomen van hypothyroïdie. Wat deed ze het eigenlijk nog goed, bedenkend hoe ze zich waarschijnlijk had gevoeld! Hoe lang had ze dit al?

De dierenarts vertelde dat ze het steeds vaker bij jonge honden ziet. Haar eigen jonge hond had ze inmiddels al drie keer onder de röntgen gehad, maar ze kon niets vinden wat kon verklaren waarom ze soms een gek hupsje had. Pas toen er een klein plekje op haar staart kaal werd, deed ze bloedonderzoek. Dit was een goede ingeving; de afwezigheid van het schildklierhormoon veroorzaakte neurologische pijn, wat de oorzaak was van het afwijkend lopen.

Pyreneese Herder Sproet: liever mooi dan moe.

Optelsom

Wat zo opvallend is in het persoonlijk verhaal van Sproet, maar ook in veel casussen van het afgelopen jaar, is de opeenstapeling: van kleine en op het eerste gezicht niet noemenswaardige gedragsveranderingen en fysieke kleinigheidjes waarover je je niet gelijk druk maakt. Maar al deze kleine veranderingen vormen uiteindelijk de optelsom waaruit blijkt dat er iets ernstigs onder ligt. Los je het onderliggende probleem op, dan ziet het gedrag er vaak ineens helemaal anders uit. Dan kan ik met behulp van al mijn andere brillen verder aan de slag met het gedrag.

Met Sproet gaat het nu goed. Nadat ze gestart is met medicatie die het schildklierhormoon aanvult, is ze weer gaan spelen, is ze afgevallen en heeft ze haar oude stoutigheidjes terug. Boven aan de trap, als de opwinning hoog is, zal ik haar voortaan vooruit sturen of een andere taak geven. Anders wil ze haar genetisch ingegeven gedrag botvieren op mijn billen. Wellicht ziet ze mij op zo'n moment voor een heus schaaap aan: of ik maar even wil opschieten! ■

OVER DE NVGH

De Nederlandse Vereniging van Gedragstherapeuten voor Honden (NVGH) is sinds 1997 de beroepsvereniging die de belangen van haar (op hbo-niveau) afgestudeerde leden behartigt. Kijk voor meer informatie op www.nvgh.nl

